

Spoštovani,

V tokratni številki, prvi v letu 2014, je zelo zanimiv prispevek uveljavljenega norveškega avtorja, ki v svoje raziskave vključuje tudi podatke za Švedsko in Dansko. Razmišljanje o njihovih pristopih pri delovanju menedžerjev v javnem sektorju omogoča primerjavo s Slovenijo in prenos dobrih praks.

V javnem sektorju nastopajo neprofitne organizacije, za katere je značilno, da so njihovi poslanstvo in cilji usmerjeni predvsem v boljšo kakovost življenja uporabnikov storitev in ne v dobiček.

Izobraževanje, zdravstvo, sociala in kultura so deli nacionalnih gospodarstev, za katere se izdatki v bruto domačem proizvodu nominalno lahko zmanjšujejo zaradi varčevalnih ukrepov, o njihovem pomenu v družbi pa se razpravlja vedno bolj javno in kritično.

Zadnji dogodki v Sloveniji so izpostavili predvsem delovanje javnega in zasebnega zdravstvenega sistema ter njuno primerjavo z drugimi državami. V EU se je povečal delež izdatkov za zdravstvo v bruto domačem proizvodu predvsem zaradi staranja prebivalstva, večje ozaveščenosti ljudi in hitrega napredka na področju medicinske tehnologije (OECD, 2014). V času soočanja s posledicami finančne in gospodarske krize se srečujemo s pritiski za reformo zdravstvenega sistema, saj le-ta ne zagotavlja več solidarnosti in pravičnosti ter zahteva dodatna finančna sredstva. Solidarnost v zadnjem času povzroča vse večje težave v slovenskem zdravstvenem sistemu, saj je delež zasebnih izdatkov za zdravstvo v BDP vse večji. Reforme zdravstvenega sistema, usmerjene v privatizacijo in zmanjševanje javnih izdatkov, ne pomenijo nujno odprave neučinkovitosti in imajo lahko negativne posledice na zdravje in dobro počutje ljudi, še posebej če zmanjšujejo dostop do zdravstvenih storitev in njihovo kakovost (Ahtonen, 2013). Niso redka stališča, da bi morali v Sloveniji zmanjšati delež zasebne potrošnje in povečati delež javne potrošnje za zdravstvo.

Cilj javnih zdravstvenih zavodov je izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva in s tem zvišanje družbene blaginje. To pa je mogoče doseči le, če sistem deluje zakonito (zmanjšanje korupcijskih tveganj) in učinkovito. Zato se tudi v zdravstveni dejavnosti namenja vedno večji pomen in pozornost učinkovitosti zdravstvenih zavodov. Javni zdravstveni zavod mora, kljub temu, da njegov cilj ni ustvarjanje dobička, s svojimi sredstvi, ki jih potrebuje za delovanje, ravnati zakonito in čim bolj gospodarno. Spremljanje in merjenje učinkovitosti poslovanja ter odgovornost za rezultate delovanja so ključnega pomena, saj le tako lahko organizacijo usmerimo k večji racionalnosti poslovanja.

Zato se povečujejo zahteve po zanesljivih in pravočasnih informacijah, ki so ključnega pomena za obstoj in pozitivno poslovanje zdravstvenih zavodov, poleg tega pa so tudi osnovna informacija za oblikovalce javnih politik. Vse več pozornosti bo treba namenjati preglednosti poslovanja in ugotavljanju ter merjenju učinkovitosti organizacij na področju zdravstva. Za uspešno ugotavljanje in merjenje le-te pa bomo potrebovali dobro izdelana orodja z uravnoteženimi kazalniki, ki bodo omogočala tudi primerljivost z drugimi državami.

Politika se mora končno odločiti za strateško pomembne spremembe, ki jih ponuja stroka v tujini in doma, izvajalci storitev pa jih morajo sprejeti in izvesti. Ne bo prvič, da bodo ostale razmere v Sloveniji nespremenjene zaradi neusklajenosti in neodločnosti politike ter različnih ekonomskih interesov deležnikov. O dobrih praksah tudi v javnem sektorju v razvitih državah pa bomo pri nas samo brali v strokovnih revijah.

Stanka Setnikar Cankar

Prof. dr. Stanka Setnikar Cankar
Odgovorna urednica MRJU